

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

[Super Infortiato 1]

Bartolus <de Saxoferrato>

[Venedig], 29. Juli 1493

De iure deliberandi

[urn:nbn:de:bsz:31-319110](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-319110)

filii potest abstinere non est dubium quod non est dare medium: ut l. nec emancipatus. j. de le. i. Et hinc respectu certe habuit glo. in l. iulianus noster. j. de codi. z de. tñ secuta aditione videt a tpe mortis fuisse heres postquam non abstinuit: ut l. i. §. q. sunt in pte. si quis omis. cau. te. Et predicta vera si querat de medio tps: sed de medio psonae. sec. et quo qd esset suus per mediam personam alterius: ut j. de acqui. re. do. l. si quis in aliena.

C Sed quero pater instituit filium sub conditione si monasterium intraverit: an potest institui sub tali conditione. Et videtur quod sic: quod est potestativa z sic valet: ut h. z l. suus quoqz. Dy. tenet contrarium: quod non sufficit quod sit potestativa solū: sed oportet quod sit facilis: ut hic. z l. suus quoqz. secus si difficilis: ut l. hec conditio. j. de codi. z demon. z l. ij. e. ti. z quod ingredi monasterium sit difficile allegat Dy. in auct. de monachis. §. i. col. ij.

C De iure deliberandi. Rubrica.

Ex l. sequenti.

C Servo non datur tps ad deliberandum: an velit adire. z patri aut z filio simul datur. monachus vero in hoc seruo equiparatur.

S **Servus.** Op. z videt quod servus debeat habere tps ad deliberandum: quod ipse potest non adire: ut l. cum proponas. C. de here. insti. So. servus non potest adire nec repudiare. Adire non nisi precedat iustus: ut l. si quis mihi bona. §. iustum. j. de acqui. ren. here. Item repudiare non potest: ut l. i. §. per servum. j. de suc. edic. sed potest nolle adire. sed propter hoc non datur tps ad deliberandum. **Q**uero quid in filio. **R**espondeo quod debet dari patri z filio simul: quod neuter sine altero potest repudiare: ut l. is qui heres. §. si. z l. se. j. ti. ij. sed aliud in seruo: quod solus potest repudiare: ut l. i. §. per servum. j. de suc. edic. dixi in l. legatus in prima carta. j. de leg. i. **Q**uero quid in monacho instituto vel succedente ab intestato cui equiparabimus seruo vel filio. **E**ffectus est magnus: quod si filius repudiat pater non potest adire: ut l. si. §. ubi aut. C. de bo. que lib. secus in seruo. de hoc scribo in materia vulgaris substitutionis. tñ in hoc puto quod equiparetur seruo cum non sit spes quod sibi facto sui iuris possit queri.

Ex §. sequenti.

Cui datur tps ad deliberandum: z an fideicommissario datur tps ad deliberandum. Et an possit fideicommissarius uniuersalis ex persona sua inuentarium facere. Et cum citantur heredes instituti quorum tps debeat dari ad adeundam hereditatem: z an si iudex causa non cognita dedit scdam dilationem: an quod sit sub illa dilatione sit ipso iure nullum.

Ait pretor. **R**o. tex. hic dum dicit tps z c. quod ubi tps non dicitur certum reliquit arbitrio iudicis. **Q**uero cui datur tps ad deliberandum. **D**icit glo. quod heredi non legatario cum damnus non contineat: ut l. si hereditate. §. man. **Q**uid in fideicommissario uniuersali. **E**x rōne glo. videt quod debeat habere tps ad deliberandum: quod commodum z incōmodum habet: ut habetis insti. de fideicom. here. §. si quis. **E**t ex hoc concluditur ad questionem vtrum fideicommissarius uniuersalis possit ex sua persona inuentarium facere. **E**t dixi quod sic: quod inuentarium fit ad hoc ut cesset deliberatio: ut l. fina. §. ij. C. de iure delib. sed deliberatio cadit in heredes sicut in fideicommissarius. ergo z c. ita dixi in l. in ratione. §. quod vulgo ad l. fal. z in Spec. de instru. edic. §. dicto. ver. quid si heres non fecerit. **Q**uero tota die citantur heredes instituti vel venientes ab intestato: z iudex statuit terminum infra quem debeant respondere: an velint esse heredes vel non quero quantum tempus debet dari. **H**abet in l. itaqz tex. no. quod debet dari ad minus tps centum dierum. z expressus in l. i. §. largius. de suc. edic. z ex hoc reproba-

ui glo. §. de here. insti. l. si quis instituitur: sed hoc examinatur latius per glo. j. de acqui. here. l. quā diu. z ibi dicam. **I**tem quero dicitur hic quod secunda dilatio debet dari causa cognita. hoc facit ad materias. l. in pecuniariis. §. de ser. Sed querit glo. si iudex dedit dilationem sine causa cognitione vtrum sit ipso iure nullum. quod sub illa dilatione sit vel valeat: sed annullatur per appellationem ab interlocutoria de iure canonico. vel per appellationem a diffinitiva de iure civili. **R**espondeo ut dixi in l. ij. §. de reg. iur.

Ex l. sequenti.

C An z qui z de quibus instrumentis creditoribus defuncti sit danda copia z notarius tenetur dare instrum vbi habeo obligatum nomen debitoris mei.

Risto scripsit. **O**p. quod quis non debeat edere instrumenta aduersario. **C**ontra in l. is apud quez. C. de eden. z l. i. z l. q. accusare. e. ti. sed hic cogitur quod edere instrumenta creditoribus. **S**o. dicit glo. hic loquitur an aditā hereditate. quo casu sit copia creditoribus hereditariis: sed post aditionem non sit copia: quod creditores incipiunt hēre aduersariū: z hoc non ad fundāda itētionē: sed ad fundandam replicationem sic: ut l. fi. C. de eden. l. ij. ibi de hoc sint opinioes z est casus in l. pe. §. fi. ad l. fal. **Q**uero hic sit copia instrumentorum heredi. de quibus instrumentis loquitur. **R**espondeo de hereditariis ut l. aristo. de acqui. here. vel etiam de instrumentis extantibus penes creditores hereditarios sicut quosdam: ut glo. dicit quod fiet sic: quod iudex faciat proclamari quod quicumque habet instrumenta hereditaria vel debet aliqua habere ab hereditate ostendat infra talem diem alias sibi preiudicatur: ut est tex. in l. i. §. cum dicitur. j. si cui plusquam l. fal. facit optio. j. de acq. here. l. aristo. **E**t hinc l. probat vnum videlicet ego creditor habeo obligata omnia bona mei debitoris: z volo quod notarius det mihi instrumentum quod habeo obligatum nomen debitoris mei dico quod debet dare copiam: ut hic. z l. fi. §. de bo. auc. iud. di. poss.

Si maior. **I**n tex. ibi sine preiudicio. s. aditionis ideo presumendum est quod per hoc non videtur adire sicut Dy. **C** No. quod pendente dilatione permittat heredi vendere res hereditarias. **C**ōtra. j. e. l. ait pretor. vbi videtur speciale in pupillo non in maiore quod venditio impediatur. **S**o. ut ibi dicam.

It pretor. **R**o. tex. ibi enim absurdum dicitur z c. ubi hic quod ille qui non potest alienare non potest actiones exercere.

Cōtra de l. pcuratorum. §. de procu. **S**o. fateor in eo qui non potest alienare suo nomine: sed in eo qui non potest alienare nomine alterius non sequitur. ergo non potest actiones intētare nomine illius: quod potest habere mandatum ad agendum non ad alienandum. **A**d quod facit tex. z glo. in l. eius est nolle. j. de regu. iur. **I**tem op. de l. aristo. §. si maior. §. eo. ti. vbi indistincte in persona cuiuslibet deliberantis non permittitur alienatio nisi causa cognita. **S**o. ibi loquitur in magna hereditate. hic in parua. **P**reterea hic potest diminui causa vendendi pupillum. ibi non. ita dicit glo. tu autez aduerte qualiter iste. **I**l. procedat: quod si maior deliberat de adēda hereditate ipse deliberans non potest alienare delibēratione pendente nisi causa cognita: ut l. aristo. §. i. §. e. §. si esset datus curator bonis vel ipse vel alius: tunc potest alienare ex causa sine decreto iudicis res tempore perituras: ut l. si quis instituitur. §. fi. z l. seq. §. de here. insti. sed si pupillus deliberat. etiam curator datus bonis non possit alienare aliquas res etiam tempore perituras nisi causa cognita: z idem puto in qualibet persona infirma nisi causa cognita. hic est casus in l. si quis instituitur. §. fi. §. de heredi. insti. z ideo hic dicit pretor diminui verabo: z sic loquitur impersonaliter a quocūque sed in l. aristo. §. si maior. loquitur personaliter. f. de p.

z iij

C De iure deliberandi Rubrica.

C Arbitrio iudicis. z vi de vo. Abb. m. c. nonnulli de rescript. vbi in nō di spo fitta a tu re cōmittit arbitrio iudicis.

sona eius qui deliberat.

Ex. l. sequenti.

CAn hec. l. habeat locuz in nepote. Et an in filio emancipato. Et an filius qui repudiavit hereditatez mater nam possit penitere. Et. j. quatu tps possit adire ille q semp tacuit. Et an ille qui repudiavit audiat in perpetuz volens adire in suo. dic vt hic. z. l. fi. C. de repu. heredi. Et an si aliquis dixit nolo repudiare hereditatez vel dixit hereditatem sibi no expedire inducatur repudiatio. Et quid si dixit nolo adire: an inducatur repudiatio. Et si pzetor statuit certum tps. j. q. debet adire vel repudiar e si nil facit videatur repudiare.

¶ Quis suus.

No. notabilem. l. et menti tenenda. z. concordat. l. fi. C. de re. here. **C** Op. de illa. l. fi. C. de re. here. hic dicitur q permittit post repudiationem. Contra imo infra triennium: vt. l. contraria. So. intel lige illam sm istam: vt possit adire infra triennium copu tandu a tpe repudiationis si fuit maior: v. infra trienniu pputandu a tpe vtilis anni si fuit minor. z. sic est casus singularis q potest restitui maior de eo quod gessit in fra quadriennium quod datur ad restitutione qd est ibi speciale regulariter: vt. l. doli mali. §. diuersum. j. de no ua. **C** Item op. de. l. iij. §. de iur. z. fac. igno. vbi post repudiationem no potest adire. Quidaz dicunt q ibi ta cendo. hic expresse repudiando. Alij dicunt ecotra. v. de gl. ibi. vel verius ibi substitutus vel legitimus q adijt vnde filius excluditur ab hereditate materna: vt. j. ad tertul. l. filij. §. i. suum autem heredem adeundo ab hereditate paterna no excluderet infra dicta tpa. ita loquitur hic sm Ja. de are. z. sm hoc loquitur de hereditate paterna ibi de hrditate materna: z. hec est vera sol. **C** Que ro ergo z. reuoco in dubium vtrum hoc habeat locum in quolibet suo tam in filio q in nepote. Dic vt. l. pe. de repu. here. que loquitur tm de hereditate paterna. sed ista. l. loquitur in quolibet suo. z. sic intelligo: z. ita sentit glo. in. l. nonnunq. j. de col. bono. z. l. iusta interp tatione. circa fi. j. de ver. sig. vbi patris appellatio intel ligitur de auo. sic. l. fi. que loquitur de hereditate pater na intelligam de auita. **C** Quero qd de emancipato. Glo. hic z. in. l. fi. de repu. here. dicit idem qd in suo per. l. nonnunq. j. de col. bo. So. l. nonnunq. non loquitur de repudiante: sed volente conferre. Est ergo dicenduz de filio emancipato quod dicaz de filio repudiante hereditatem maternam: vt pbatur expresse. C. de iur. et fac. igno. l. ij. z. iij. z. ibi no. z. dixi in. d. l. nonnunq. l. qd dicat idem in filio emancipato quod in suo per. l. p. he rede. §. papi. de acqui. here. que. l. modicus facit: vt ibi videbitis. **C** Quid in hereditate materna vtruz possit penitere si repudiavit. Glo. q. sic in. l. fi. de repu. here. per. l. filij. §. i. ad treb. aduerte. l. filij. §. i. non loquitur i repudiante: sed in eo q dicit nolo adire. nam ille qui de liberat potest dicere nolo adire. ideo no presumitur repudiare dicendo nolo esse heres: nisi sit elapsus annus postq dixisset: vt. d. l. filij. §. i. sed si repudiasset nunq post posset adire: vt. d. l. ij. z. iij. C. de iur. z. fac. igno. et. l. sicut. C. de repu. here. circa qd dic vt dixi in. l. filij. §. i. j. ad tertul. **C** Quero infra quatum tps posset adire ille qui semper tacuit. Respondeo vsqz ad. xxx. annos si viuit. sed si decessit infra annum transmittit ius deli berandi. als secus: vt. l. quoniam sororem: z. ibi no. z. l. antiquioribus. C. de iure deli. de cuius iuris deliberan di transmissione plene dicam. j. de re. du. l. qui duos. in prin. **C** Sed quero vtruz ille qui repudiavit audiatur in perpetuum volens adire in suo. Dic vt hic. z. l. fi. C. de repu. here. in extraneo si est maior non auditur: vt. l. sicut. C. de repu. here. sed beneficio si deicomissi po test cogi: vt. l. nam quod. §. fi. j. ad treb. si vero est mi nor: tuc debet audiri nisi bona fide sint alienata a sub stituto: vt. l. q. si minor. §. sceuola. §. de mino. z. ibi glo. **C** Quero quid si aliquis dixit nolo repudiare. vt dixit

hereditatez sibi no expedire. Dic aut hoc ipse dixit p tempus datum sibi ad deliberandum: z. tunc ista verba inducunt repudiationes: vt. l. sed si alio. §. i. z. l. oes qui. j. ad treb. Aut hoc dixit ante petitam deliberationem: z. tunc ista verba cum cursu triuz mensium inducunt repudiationem. tex. est no. z. singularis in. l. i. §. si mili modo. circa primam col. cum sua glo. C. eo. titu. **C** Sed quid si dixit nolo adire. Dico q in illo qui die nolle se adire cum cursu an inducitur repudiatio: vt. l. filij. §. i. j. ad tertul. z. ita tenet Ly. in. l. ij. C. de iur. z. fac. igno. licet Be. ibi aliter dicat. facit quod no. C. vñ lib. l. qui se patris. vbi videtur q idem sit dicere nego me esse heredem: z. nolo esse heres. z. est ratio differentie i ter hec z. ea que dixi in precedenti. q. q. hec verba sunt abnegatiua voluntatis deficientis: nec ponunt voluta tem ad aliquid tendere: vt si dico nolo esse heres. non tm dico q habeam animuz repudiandi: sed magis disse rdi: vt no. in. d. l. ij. C. de iur. z. fac. igno. Idem si nego me heredem: vt no. in. l. qui se patris. sed in. q. precede ti verba ponunt aliquam voluntatem adesse cum dico volo repudiare hereditatem: vel dixit sibi non expedi re hereditatez vel similia. z. ideo vel inducitur repudia tio statim: vel inducitur cum cursu minoris temporis. eadem ratione ista verba volo adire: vel puto mibi he reditatem expedire. si pferantur post tps datuz ad de liberandum induceret aditione: vt. d. l. oes qui. ad tre bel. als post lapsum spacium trium mesium: vt. d. §. si mili modo: q. d. verba ponunt aliquam voluntatem: et ista sunt vtilia z. singularia. **C** Sed quid si pzetor statu it certum tps infra quod debeat adire vel repudiare: z. nil facit: Dic qnqz illud tempus statuitur ei qui est in stitutus sub conditione potestatiua vel mixta: z. tuc cla pso tempore habetur p repudiante. sed pro aduente non pot haberi cu conditio non sit impleta: vt. l. si qo instituat. §. de here. insti. z. l. si seruus. j. de bo. auc. in. pos. Quandoqz illud tempus statuitur ei qui est insti tutus pure. z. tunc aut statuitur ad petitionem filij ex heredati qui vult intentare querelaz: z. dic vt. l. scimus. §. fi. C. de inoffi. tes. Quandoqz statuit ad petitionem creditoris: z. tunc elapso tempore habetur p adita: vt. l. fi. §. sed qz quidam. z. §. se. C. e. Aut statuitur ad pe titionem substituti: z. tunc elapso tpe habet pro repu diata: vt. l. q. diu. z. ibi no. j. de acqui. here. z. sic ista lex non corrigitur. l. glo. dicat eam corrigi in. d. l. fi. §. sed qz quidam: z. male: z. ibi doc. rependunt ipsam. Ego dixi q ille qui dixit hereditatem no expedire vel nolle adire. ista verba non inducunt repudiationes nisi cum cursu certi temporis: vt. §. dixi. hoc est veruz nisi sit co pulsus adire. vel si paritur se compelli: tunc qrum ad suum damnum habetur pro repudiante: z. sic non po test adire: vt. l. nam quod. §. si quis compulsus. z. l. ita tamen. §. si patronus. j. ad treb. z. ibi dixi: z. habetur in. l. generaliter. C. de insti. z. substi.

¶ Si filium De hac materia vidistis ple ne in. l. ex facto. §. si quis ro gatus. ad treb. z. i. l. gñaliter. C. de insti. z. substi.

C Incipit liber quintus. De testō mili. Rica.

C Querit Dy. super hac rubrica quot sunt militis pri uilegia que latius dic in. l. neqz. §. ij. j. e. ti.

Ex. l. sequenti.

C An stāte statuto q in maleficijs possit perueniri ad condēnationez non obstante vlla iuris solennitate dū modo constet de maleficio per testes si testes fuerunt examinati die veneris sancti: an possit perueniri ad cō demnationem.

¶ Militibus.

C Op. q miles debe at testari iure commu ni vt. C. e. l. pe. Huius contrarij timore gl. soluit distinguendo tres casus. vide glo. q.